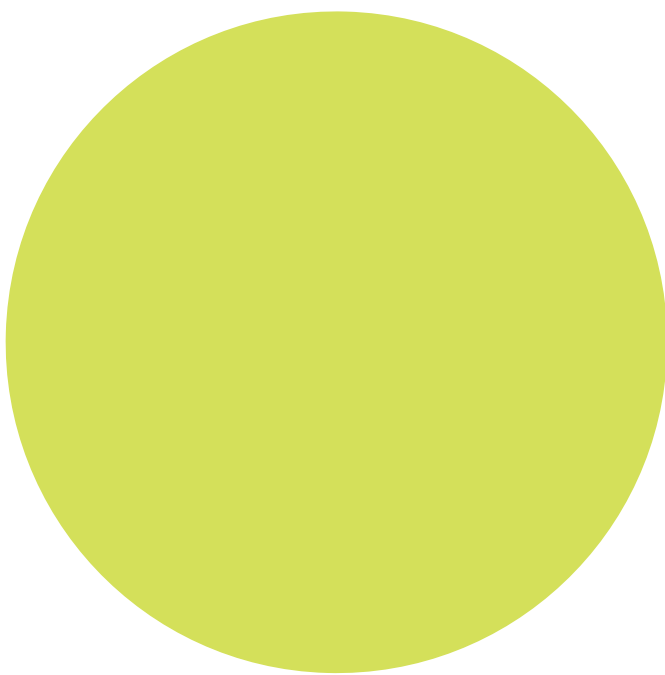

ВИЗНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙ В УКРАЇНІ І СВІТІ

ДАЙДЖЕСТ ENIC UKRAINE

ЖОВТЕНЬ-ЛИСТОПАД 2023

ВІКТОРІЯ СЕРПІЄНКО,
директор ENIC Ukraine

Шановні друзі!

Цей дайджест виходить у світ як частинка нашого проекту UaReNext, який отримав підтримку Ради Європи в рамках проекту "Імплементція Лісабонської конвенції про визнання – підтримка центрів ENIC". Така підтримка для нас – це не тільки можливість зробити багато корисних справ для визнання українських кваліфікацій за кордоном та іноземних кваліфікацій в Україні. Але це також важливий сигнал солідарності й реальна допомога в складний для нашої країни і кожного з нас час. Ми щиро вдячні за це європейським партнерам, це дає нам сили і насагу працювати далі!

Проект був присвячений розвитку всеукраїнської мережі з визнання UaReNet. У його рамках ми організували навчальні заходи, видали два випуски інформаційного дайджесту, створили веб-сторінку мережі та додали корисні матеріали для визнавачів на нашому сайті. Також нам вдалося оновити і значно розширити інформацію про систему освіти України на сайті Центру, яким користуються визнавачі інших країн під час оцінки кваліфікацій, що походять з України. І хоча проект завершується з випуском цього дайджесту, але наша робота триватиме, а результати проекту будуть корисними для багатьох наших читачів.

Ми запрошуємо заклади вищої освіти, які ще не доєдналися до національної мережі визнавачів UaReNet, долучитися до нашої спільноти. Це дозволить брати участь у заходах, першими дізнаватися про новини та зміни законодавства у сфері визнання освітніх кваліфікацій.

Дякую вам усім за сміливість тримати освітній фронт і разом із фахівцями ENIC Ukraine працювати задля нашої спільної Перемоги та європейського майбутнього нашої Країни!

ЗМІСТ

- 3 Міжнародні події і проекти в сфері визнання
- 6 Завершується робота над проектом UaReNext
- 9 Як зарахувати дитину до закладу освіти після навчання за кордоном
- 14 Як перерахувати оцінки з іноземної шкали на українську
- 17 Визнання документів для фахівців з розмінування
- 19 Навіщо засвідчувати документи апостилем і як його перевірити
- 21 Визнання кваліфікації за кордоном.
Практика Великої Британії та Франції
- 25 Труднощі перекладу: погляд перекладачів ENIC Ukraine
- 27 Труднощі перекладу: погляд визнавача
- 29 Як підтвердити педагогічну кваліфікацію за кордоном
- 31 Про академічну довідку та інформаційні документи
- 33 Україна чекає на учнів і студентів з окупованих територій
- 36 Україна відтермінувала запровадження інституційної акредитації

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ І ПРОЄКТИ В СФЕРІ ВИЗНАННЯ

ТЕТЯНА ВАГІНА,
старший радник ENIC Ukraine

ТЕТЯНА БОЙЧЕНКО,
фахівець I категорії
ENIC Ukraine

У Гаазі стартував новий європейський освітній проєкт

ДП "Інформаційно-іміджевий центр" (ENIC Ukraine) залучений до активної міжнародної проєктної діяльності та міжнародних подій в сфері освіти. Українські фахівці разом із представниками інших центрів мережі ENIC-NARIC продовжують досліджувати сучасні тенденції у таких сферах, як визнання освітніх кваліфікацій та міжнародна освітня і трудова мобільність. Одночасно Центр надає інформаційну підтримку громадянам України, які з тих чи інших причин навчаються або працюють за кордоном, та іноземцям, що здобули українські освітні кваліфікації.

У межах цієї діяльності ENIC Ukraine бере участь у новому проєкті AR25, установча зустріч якого відбулася 10 жовтня 2023 року в Гаазі (Королівство Нідерланди).

Проєкт AR25 співфінансується Європейською Комісією. Його координатором є Національна організація з інтернаціоналізації освіти Нідерландів (NUFFIC). До проєктної команди входять

представники 13 європейських країн: Австрії, Хорватії, Франції, Ірландії, Італії, Литви, Мальти, Нідерландів, Норвегії, Польщі, Швеції, Великої Британії, України. До Наглядової ради проєкту увійшли фахівці таких авторитетних інституцій, як Європейський консорціум з акредитації у сфері вищої освіти (ECA), Європейська асоціація університетів дистанційного навчання (EADTU), Європейська асоціація університетів (EAU), Данське агентство вищої освіти та науки, Естонський центр ENIC/NARIC.

Члени Наглядової ради надаватимуть учасникам проєкту консультації, необхідні для злагодженої командної роботи щодо практичної реалізації передбачених проєктом заходів. AR25 триватиме до квітня 2025 року. Дослідження стосуватимуться сучасних тенденцій у сфері визнання кваліфікацій: можливості застосування інструменту самооцінки для закладів вищої освіти, які самостійно проводять процедуру визнання кваліфікацій; шляхи визнання періодів навчання у старшій середній школі; визнання мікро кваліфікацій; продовження роботи над порівнянням кваліфікацій вищої освіти у країнах Європейського простору вищої освіти та можливостей застосування моделі автоматичного визнання таких кваліфікацій "де-факто"; оновлення посібника щодо визнання кваліфікацій для закладів вищої освіти.

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ І ПРОЄКТИ В СФЕРІ ВИЗНАННЯ

Метою установчої зустрічі в Гаазі було вироблення спільного підходу до завдань і цілей проєкту. Учасники розглянули, зокрема, результати низки національних досліджень щодо визнання періодів навчання у старшій середній школі. Обговорювалися також виклики, що постають перед закладами загальної середньої освіти, розглядалися переваги застосування на практиці моделі автоматичного визнання "де-факто". Під час першої зустрічі фахівці запланували наступні кроки за проєктом AR25.

Визнавачі кваліфікацій із країн зі слов'янськими мовами спілкування зустрілися у Варшаві

Понад 40 фахівців з питань визнання кваліфікацій із країн зі слов'янськими мовами спілкування з 24 європейських країн зібралися у Варшаві (Республіка Польща) 8 листопада 2023 року в рамках проєкту TST2. Організаторами зустрічі виступили інформаційні центри мережі ENIC-NARIC: CIMEA (Італія), NUFFIC (Нідерланди) та NAWA (Польща).

Учасники зосередилися на обміні досвідом між фахівцями з визнання освітніх кваліфікацій із країн зі слов'янськими мовами спілкування. У центрі уваги була процедура підтвердження автентичності документів про освіту та інші етапи процедури визнання. Вона може ускладнюватися через часту зміну назв закладів освіти;

© Промоційні матеріали Польського національного агентства з академічних обмінів (Promotional materials of the Polish National Agency for Academic Exchange)

різницю у формах та періодах здобуття освіти у різних країнах; відсутність співвіднесення національної та європейської рамок кваліфікацій; певні труднощі з отриманням відповідей від закладів вищої освіти; особливості роботи з освітніми документами, що були видані на тимчасово окупованих територіях України.

Учасники обговорили складні випадки з визнання документів та провели презентації. Окрім того, відбувся воркшоп, який наочно продемонстрував відмінності між підходами до визнання в різних країнах, залежно від національної законодавчої бази кожної з них.

Незважаючи на насичений графік роботи, зустріч відбулася у надзвичайно теплій атмосфері. Визнавачі планують і надалі збиратися, щоб обмінюватись інформацією та досвідом – не тільки щодо роботи з освітніми документами з країн зі слов'янськими мовами спілкування, а й з інших регіонів світу.

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ І ПРОЄКТИ В СФЕРІ ВИЗНАННЯ

Освіта українських дітей стала однією з тем Конгресу жінок у Польщі

"Жінки мають голос" – під таким гаслом у Познані (Республіка Польща) 2-3 вересня 2023 року відбувся XV Конгрес жінок, у якому взяла участь директор ENIC Ukraine Вікторія Сергієнко.

Важливими темами зустрічі стали навчання українських дітей у закладах середньої і вищої освіти Польщі та перспектива продовження освітнього процесу в Україні після повернення учнів/студентів додому. Директор ENIC Ukraine долучилася до обговорення цих питань, а також отримала запрошення виступити на додатковому заході, організованому в Познані "Українським конгресом жінок".

Вікторія Сергієнко подякувала польським владі та суспільству за стійку підтримку України і за вагому допомогу в організації навчання українських дітей, які через війну були змушені виїхати за кордон. Вона окреслила ключові виклики і пріоритетні напрями українсько-польської співпраці у секторі освіти. Йшлося, зокрема, про напрацювання рішень стосовно документів про освіту, виданих у Польщі, для продовження навчання в Україні.

Освіта дітей – це тільки один зі складних викликів, які постали перед жінками у часи війни. Проте українки довели, що вони мають силу, стійкість і рішучість, щоб долати всі труднощі, відзначила Вікторія Сергієнко.

Відповіді на багато питань, пов'язаних із освітою, можна отримати в ENIC Ukraine. Центр готовий надати вичерпну інформацію про українські кваліфікації, а також аналіз та рекомендації щодо іноземних кваліфікацій. Послуги доступні як для українців, так і для громадян інших держав, які здобули або здобувають освіту в Україні чи за кордоном.

ЗАВЕРШУЄТЬСЯ РОБОТА НАД ПРОЄКТОМ UaReNext

ТЕТЯНА ЄВДОКИМЕНКО,
старший радник ENIC Ukraine

Команда ENIC Ukraine протягом багатьох років працює над вдосконаленням та розбудовою справедливого, прозорого і надійного визнання освітніх кваліфікацій. Задля впровадження процедури визнання, заснованої на цих принципах, 2020 року Центр виступив ініціатором створення всеукраїнської мережі з визнання іноземних освітніх кваліфікацій UaReNet. Сьогодні вона налічує понад 100 учасників – закладів вищої освіти України.

У січні 2023 року Рада Європи оголосила конкурс на участь у проєкті "Імплементация Лісабонської конвенції про визнання – підтримка центрів ENIC". Проєкт надав можливість центрам ENIC з країн, залучених до Освітньої програми Ради Європи та Керівного комітету з освіти, сформуванню грантові пропозиції, спрямовані на досягнення цілей мережі ENIC. А це – розширення співпраці та мобільності у сфері освіти, забезпечення визнання кваліфікацій на справедливій, прозорій та недискримінаційній основі. Команда ENIC Ukraine взяла участь у цьому конкурсі.

Українські фахівці запропонували спрямувати увагу на розвиток всеукраїнської мережі з визнання UaReNet. Дорожня карта проєкту "UaReNext – розвиток всеукраїнської мережі з визнання UaReNet", розроблена фахівцями Центру для проєкту Ради Європи, містила пропозиції, які включали навчальні заходи та кампанію з інформаційної підтримки визнавачів.

За результатами конкурсу пропозиція ENIC Ukraine була підтримана Радою

Європи. У березні ц.р. сторони підписали Меморандум про участь Центру у проєкті та затвердили дорожню карту UaReNext. Цільова аудиторія проєкту – це визнавачі і фахівці приймальних комісій ЗВО України, які приєдналися до мережі UaReNet, визнавачі ENIC Ukraine та центрів міжнародної мережі ENIC-NARIC.

ПОДІЇ В РАМКАХ UaReNext

Заходи, що проводилися у межах проєкту UaReNext, були присвячені визнанню освітніх кваліфікацій. На цю тему відбулося два онлайн семінари для фахівців українських закладів вищої освіти та два внутрішніх тренінги для визнавачів ENIC Ukraine.

Семінари для визнавачів ЗВО

11 липня 2023 року визнавачі ENIC Ukraine організували онлайн-семінар на тему "Визнання іноземних освітніх кваліфікацій в Україні: валідація та підготовка документів до визнання". Слухачами стали фахівці приймальних комісій та співробітники закладів вищої освіти, які тільки розпочинають свою роботу в сфері визнання. У семінарі взяли участь 224 представники 111 закладів освіти.

У своїх виступах фахівці ENIC Ukraine зупинилися на важливих моментах у визнанні іноземних кваліфікацій, на особливостях визнання документів з росії та білорусі, розповіли про процедуру валідації, розглянули вимоги до підготовки пакета документів, ознайомили з етапами процедури визнання, відповіли на запитання. Під час роботи в окремих групах-воркшопах учасники семінару поспілкувалися із

ЗАВЕРШУЄТЬСЯ РОБОТА НАД ПРОЄКТОМ UaReNext

фахівцями ENIC Ukraine та розглянули практичні кейси з верифікації документів, перевірки статусу закладу освіти та визначення академічних і професійних прав, які надає освітній документ.

27 жовтня 2023 року команда ENIC Ukraine провела онлайн-семінар для визнавачів-практиків, що представляють заклади вищої освіти з мережі UaReNet. Увагу було зосереджено на роботі з іноземними освітніми документами, які походять із Західноафриканського регіону, Індії та Туреччини.

Команда ENIC Ukraine ознайомила учасників онлайн-семінару із практичною роботою у рамках Всеукраїнської мережі з визнання іноземних освітніх кваліфікацій UaReNet, особливостями роботи з освітніми документами, виданими в Західноафриканському регіоні, Індії та Туреччині, надали відповіді на актуальні запитання. Під керівництвом представників Центру визнавачі ЗВО попрацювали у воркшопах: проаналізували зразки іноземних освітніх документів, які походять із цих країн.

Внутрішні тренінги для визнавачів ENIC Ukraine

30 червня 2023 року відбувся перший захід для визнавачів ENIC Ukraine. Досвідчені фахівці провели для своїх колег тренінг з основ роботи з іноземними освітніми документами. У тренінгу взяло участь 18 визнавачів. Фахівці розглянули загальну структуру та базові моделі систем освіти різних країн, розібрали, що таке "доступ" та "допуск" до програм вищої освіти, в міні-групах

проаналізували приклади іноземних документів про освіту, можливі права власників таких документів, навчальне навантаження та системи оцінювання в різних країнах.

Другий тренінг, у якому взяли участь 20 визнавачів ENIC Ukraine, відбувся **28 вересня 2023 року**. У рамках заходу визнавачі-практики знайомили своїх колег із власними дослідженнями і напрацюваннями щодо міжнародного бакалавріату (IB Diploma) та особливостей Всебічного оціночного тесту (SAT), який є стандартизованим тестом для прийому до закладів вищої освіти у США. Також детально розглянули систему середньої освіти і оцінювання Республіки Польща. Наприкінці заходу відбулися воркшопи, під час яких опрацьовувалися практичні кейси.

КАМПАНІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ

Дорожня карта проєкту UaReNext включала організацію кампанії з інформаційної підтримки. Вона була спрямована на дві цільові групи: українських визнавачів кваліфікацій та визнавачів з інших країн. Протягом проєкту Центр здійснив такі інформаційні заходи:

- створив сторінку мережі UaReNet на сайті **ENIC Ukraine**;
- підготував та опублікував на сайті **ENIC Ukraine** інформацію про структуру систем освіти інших країн;
- створив та розповсюдив інформаційні дайджести;
- актуалізував та доповнив інформацію про систему освіти України на сайті **ENIC Ukraine**.

ЗАВЕРШУЄТЬСЯ РОБОТА НАД ПРОЄКТОМ UaReNext

У рамках проєкту створено web-сторінку всеукраїнської мережі з визнання іноземних освітніх кваліфікацій UaReNet. Вона стала допоміжним інструментом для взаємодії між представниками ЗВО, які беруть участь у UaReNet. На сторінці можна ознайомитися з історією створення мережі, її цілями, принципами та завданнями; переглянути перелік учасників; дізнатися, як доєднатися до UaReNet; надати свої пропозиції щодо співпраці.

Окрім того, фахівці ENIC Ukraine зробили докладний опис систем освіти п'яти країн: Туніської Республіки, Турецької Республіки, Республіки Казахстан, Республіки Узбекистан і Туркменістану. Матеріали, що стануть у нагоді українським визнавачам, опубліковані у вільному доступі на сайті www.enic.in.ua. Інформація про системи освіти різних країн має велику вагу для ЗВО під час вступної кампанії та визнання іноземних освітніх кваліфікацій. Ця тема постійно вивчається та досліджується визнавачами ENIC Ukraine.

Впродовж червня-серпня 2023 року команда ENIC Ukraine працювала над першим випуском дайджесту в рамках проєкту UaReNext. До авторського колективу увійшли 12 фахівців Центру. Автори у своїх статтях поділилися досвідом роботи у сфері визнання освітніх кваліфікацій, створили портрет ідеального визнавача, роз'яснили питання, які часто викликають у визнавачів сумніви, надали свої поради щодо низки питань, які стосуються визнання як іноземних освітніх кваліфікацій в Україні, так і українських за

кордоном. Із випуском **серпневого дайджесту** можна ознайомитися на сайті www.enic.in.ua. Цей випуск також створено в рамках проєкту UaReNext.

Одним із основних завдань Центру є надання усім зацікавленим сторонам інформації та роз'яснень щодо системи освіти України. Тому дорожня карта проєкту включала оновлення і доповнення інформації про систему освіти України на сайті www.enic.in.ua. За результатами опитування, яке здійснив Центр наприкінці 2021 року, близько 85% визнавачів з інших країн звертаються до сайту ENIC Ukraine як до джерела інформації про українські кваліфікації під час їхнього визнання. З огляду на велику міграційну хвилю українців за кордон через повномасштабну збройну агресію рф проти України, така інформація є затребуваною визнавачами різних країн.

Команда ENIC Ukraine завершує свою роботу в рамках проєкту "UaReNext – розвиток всеукраїнської мережі з визнання UaReNet", що здійснювався за фінансування Ради Європи. Центр вдячний за підтримку Раді Європи, а також закладам вищої освіти, що приєдналися до мережі UaReNet, учасникам семінарів, користувачам сайту та читачам наших дайджестів. Центр продовжуватиме разом з визнавачами України та всього світу долати нові шаблони професійного розвитку і ділитися своїми досвідом і знаннями.

ЯК ЗАРАХУВАТИ ДИТИНУ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПІСЛЯ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

НАТАЛІЯ НАУМЕНКО,
заступник директора ENIC Ukraine

Перед освітянами нині стоїть відповідальне завдання – забезпечити доступність української освіти, щоб зберегти зв'язок з Батьківщиною дітей і їхніх батьків, які виїхали за кордон. Можливість навчатися за українськими програмами, а також можливість після навчання в іноземному закладі продовжити освіту в Україні збільшать шанси на повернення тих, хто через війну виїхав зі своєї країни.

Міністерство освіти і науки дуже своєчасно видало *"Методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні"* (**Наказ** МОН від 15.05.2023 № 563). Рекомендаціями надано максимально широкий спектр можливостей для закладів загальної середньої освіти використовувати документи, на підставі яких можливе зарахування учня до закладу освіти. Це – інформаційні довідки, річне оцінювання за формою, обраною закладом освіти, та інші можливості. Саме до цього документа варто звертатися першочергово, адже він регулює процедуру зарахування і поновлення учнів на навчання під час воєнного стану.

ENIC Ukraine вже 14 років працює з українськими та іноземними документами про освіту, тому може дати деякі поради освітянам щодо роботи з іноземними освітніми документами під час зарахування учнів до закладів освіти, коли необхідна процедура визнання

іноземних документів. Фахівці Центру підкажуть також, як перерахувати оцінки з іноземної шкали на українську.

Визнання, перерахунок оцінок або екстернат?

Відповідно до Методичних рекомендацій МОН, якщо учень здобув базову або повну загальну середню освіту за кордоном, то застосовується процедура визнання.

Якщо випускник не планує продовжувати освіту в Україні на рівнях професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої або вищої освіти, то в законодавстві немає вимоги щодо проходження процедури визнання іноземного документа про освіту. Потреба у визнанні виникне, коли власник документа вирішить продовжити навчання.

Якщо випускник планує вступати до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої або вищої освіти, потрібно подати документи на процедуру визнання. Її здійснює або Міністерство освіти і науки України за участі Центру ENIC Ukraine, або заклад вищої освіти для своїх вступників.

Проте *"Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти"* (**Наказ** МОН від 12.01.2016 № 8 зі змінами і доповненнями) передбачає можливість організації екстернату для громадян України, які здобували або здобувають

ЯК ЗАРАХУВАТИ ДИТИНУ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПІСЛЯ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

повну загальну середню освіту за кордоном. Зарахування або переведення на екстернатну форму навчання можливе протягом усього календарного року.

Зарахування на екстернат може здійснюватися, зокрема, для проходження річного оцінювання або атестації. У такому разі складання індивідуального навчального плану не є обов'язковим, а оцінювання може бути організоване протягом усього навчального року. Для отримання документів про освіту необхідно пройти річне оцінювання та атестацію, які організуються закладом освіти. Проте учні, які завершили здобуття початкової, базової або повної загальної середньої освіти у 2021/2022 та 2022/2023 навчальних роках, звільняються від проходження державної підсумкової атестації. Під дію цих положень підпадають і екстерни, а отже обов'язковим для них є проходження підсумкового оцінювання із затвердженого переліку предметів. Оцінки, отримані в іноземному закладі освіти, при цьому можуть бути перезараховані. Після проведення підсумкового оцінювання можливе замовлення документа про освіту українського зразка.

Якщо дитина отримала базову середню освіту і планує продовжити навчання в школі, то можливі два варіанти. Перший – це зарахування на екстернат у 9 клас відповідно до згаданого Положення. А далі – перезарахування

результатів навчання за іноземною програмою та підсумкове оцінювання з обов'язкових предметів, які відсутні в іноземному документі про освіту.

Другим, альтернативним варіантом є подача одержаного за кордоном освітнього документа на процедуру визнання і, якщо він буде визнаний на рівні базової середньої освіти, зарахування до 10 класу на підставі іноземного документа і свідоцтва про його визнання в Україні.

Таким чином, для учнів, які закінчили за кордоном навчання на рівнях базової або повної загальної середньої освіти, існує можливість як зарахування на екстернат та отримання українського документа про освіту, так і визнання іноземного документа про освіту.

Якщо іноземний документ не засвідчує рівень базової або повної загальної середньої освіти, він може вказувати період і результати навчання дитини. У такому разі заклад освіти має визначити клас і перевести оцінки з іноземної на українську шкалу оцінювання, здійснити оцінювання з обов'язкових предметів, які відсутні в іноземній програмі. Методичні рекомендації надають досить докладну інформацію про зарахування та переведення на наступний рік навчання у такій ситуації.

ЯК ЗАРАХУВАТИ ДИТИНУ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПІСЛЯ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

У разі виникнення у закладу освіти проблем із визначенням класу або перерахунком оцінок, учень чи його представник завжди можуть звернутися до ENIC Ukraine. Фахівці Центру нададуть довідку із інформацією про рівень освіти або період навчання, а також перерахують оцінки на українську шкалу.

Труднощі в роботі з іноземними документами

При роботі з іноземними документами першим застереженням є увага до можливості фальшування та зміни інформації в документах про освіту і в перекладах. За статистикою Центру, на процедуру визнання подається 1-3% неавтентичних документів.

Але в процедурі визнання автентичність документів перевіряється. Документи подаються, засвідчені апостилом або консульською легалізацією. Переклад разом із копією документа засвідчується нотаріусом.

Під час зарахування до закладу загальної середньої освіти таких вимог немає. Методичні рекомендації також не дають порад щодо засвідчення документів та перекладів. Між тим, вочевидь, школи не завжди матимуть спеціалістів, які зможуть працювати з оригіналами документів різними мовами світу без перекладів.

Варто рекомендувати батькам, які ще перебувають у країні навчання, засвідчити документ або апостилом, або консульською легалізацією (залежно від

країни). Ця дія підтвердить, що документ є офіційним в країні його видачі, підтвердить підписи і печатки на документі та свідчитиме, що документ є автентичним.

Друга порада стосується перекладів. Якщо заклад освіти не має фахівців, які можуть перекласти документ, то варто приймати іноземні документи разом із перекладами. При цьому нотаріально засвідчений переклад – більш надійний варіант, але прийнятним є також засвідчення перекладу печаткою агенції перекладів. Нотаріальне засвідчення перекладів можна зробити як за кордоном, так і в Україні. Дипломатичні та консульські установи України за кордоном також можуть засвідчувати копії документів та переклади.

Третя порада: під час роботи з оригіналами іноземних документів необхідно звертати увагу на наявність підписів і печаток, а також на дописки та виправлення. Що стосується копій документів, навіть якщо вони засвідчені, варто порівняти їх з оригіналами.

Окреме питання – визначення рівня освіти за іноземним документом. Тривалість навчання для повної загальної середньої освіти в країнах Європи складає переважно 12-13 років. У різних європейських країнах базова освіта може тривати 7, 8, 9 або навіть 10 класів. Тому назва "базова освіта" в іноземному документі не завжди відповідає рівню базової середньої освіти в Україні. Так само, успішне завершення навчання в 9 класі в іноземному закладі освіти може

ЯК ЗАРАХУВАТИ ДИТИНУ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПІСЛЯ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

не відповідати рівню базової середньої освіти в цій країні, а отже не буде і визнаним на рівні базової середньої освіти в Україні.

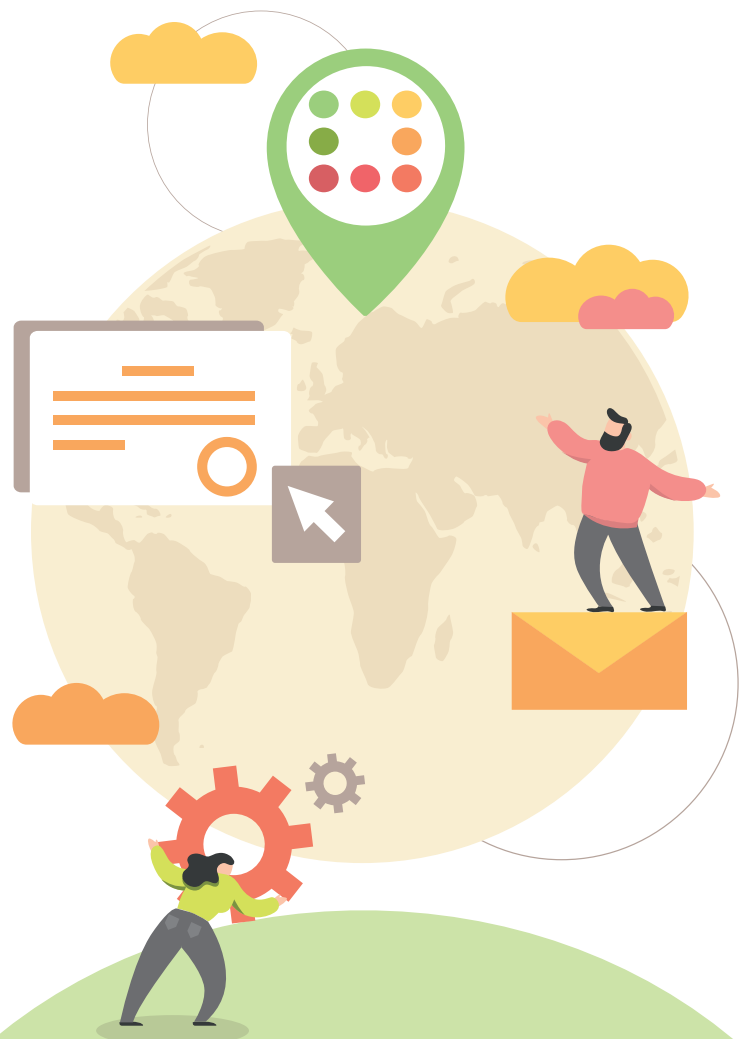
Довідка або інший документ про освіту іноземного закладу може не містити інформації про клас, період навчання чи перелік дисциплін з годинами та результатами навчання.

Довідка іноземного закладу освіти, як правило, не міститиме інформації про систему оцінювання. Інформацію необхідно знайти на офіційних ресурсах країн навчання або міжнародних організацій. Описи окремих систем освіти інших країн опубліковано на сайті **ENIC Ukraine**.

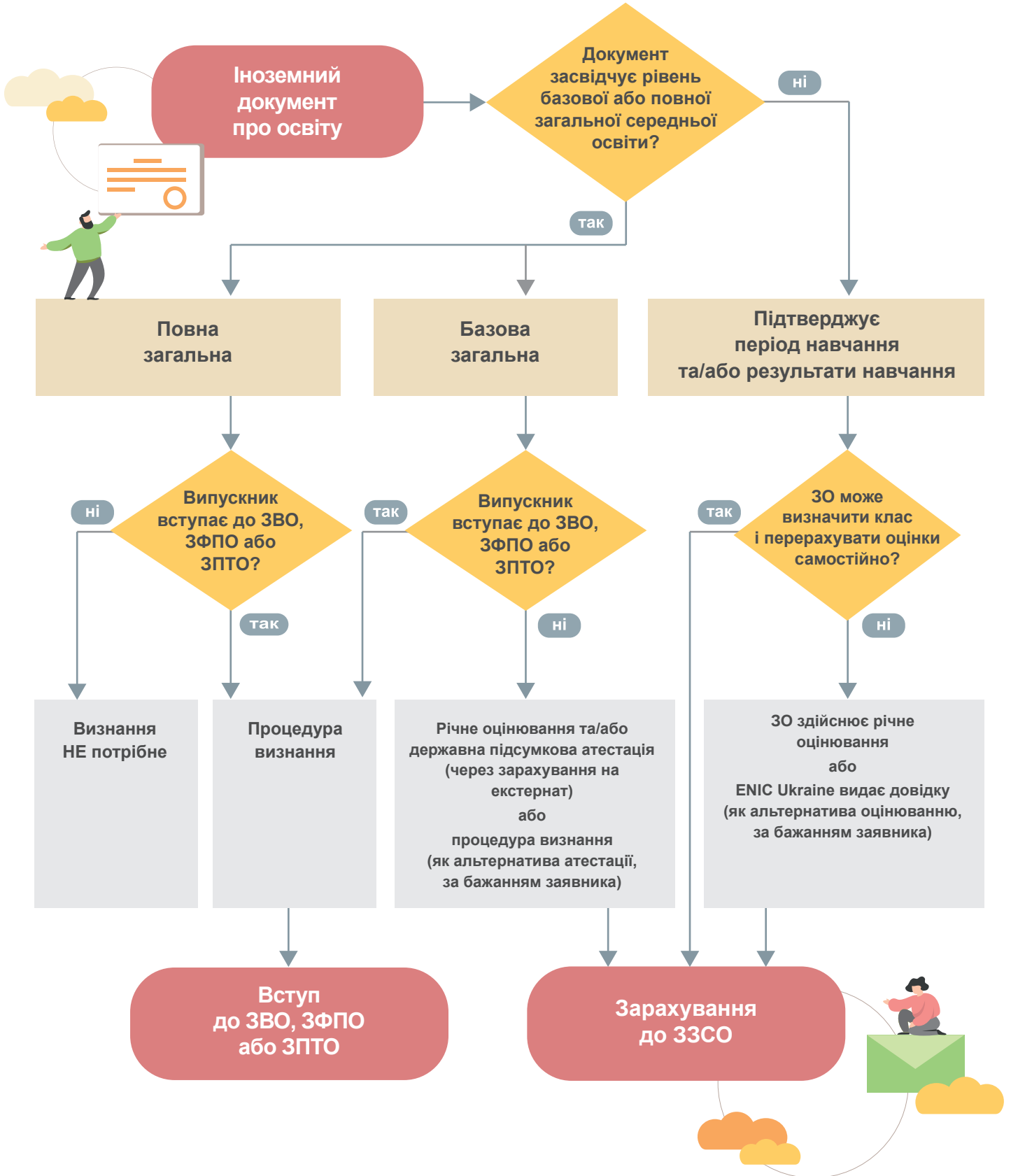
Через різницю в системах освіти дитина може втратити рік навчання. Адже іноземні заклади освіти часто зараховують іноземців, у т.ч. українців не в наступний клас, а в такий самий, у якому вони вже навчалися в Україні. Цей повторний рік дається на вивчення мови та на адаптацію учня до нових умов і середовища. Отже, український заклад освіти має подивитися перелік дисциплін, а можливо і вивчених тем, щоб визначити, в який клас можна зарахувати учня, які дисципліни можна перезарахувати. Єдина можливість не втратити рік – це проходження екстернату.

Також може бути проблемою відсутність аналогу підсумкового оцінювання або атестації в іноземному закладі освіти.

Такий іноземний документ може не надавати його власнику права продовжувати навчання на наступному рівні. Значить, документ не може бути визнаний і в Україні. Прикладом може бути відсутність матурального іспиту (підсумкового екзамену) після закінчення школи в Польщі. У таких випадках також варто використовувати можливість зарахування учня на екстернат та видачі українського документа про освіту.

ЗАРАХУВАННЯ УЧНІВ, ЯКІ НАВЧАЛИСЯ В ІНОЗЕМНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ, ДО ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ЯК ПЕРЕРАХУВАТИ ОЦІНКИ З ІНОЗЕМНОЇ ШКАЛИ НА УКРАЇНСЬКУ

ОЛЬГА ТРУБЕЦЬКА,
фахівець I категорії ENIC Ukraine

Перед українськими закладами освіти часто постає проблема оцінки рівня знань учнів і студентів, які раніше навчалися за кордоном. Це можуть бути громадяни України, котрі певний час отримували знання в іноземних закладах освіти і повертаються додому, а також іноземці, що планують продовжити своє навчання в Україні. Оцінювання знань в інших країнах здійснюється за шкалами, які відрізняються від українських.

Слід зазначити, що в Україні відсутні будь-які законодавчі акти, які б регулювали співвідношення національної системи оцінювання з іноземними системами. Перерахунок варто здійснювати на підставі аналізу інформації з офіційних джерел щодо системи оцінювання в різних країнах та зіставлення цих систем оцінювання з українською шкалою.

Відповідно до **Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.09.2000 № 428/48 "Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти"**, у нас діє 12-бальна шкала (система) оцінювання навчальних досягнень учнів, що включає чотири рівні:

- початковий (1, 2, 3 бали),
- середній (4, 5, 6 балів),
- достатній (7, 8, 9 балів),
- високий (10, 11, 12 балів).

Що стосується вищої освіти, то, відповідно до **Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII**, заклади освіти мають право на власний розсуд запроваджувати рейтингове оцінювання освітніх досягнень студентів.

Як правило, використовується 100-бальна рейтингова шкала, що співвідноситься з національними 4-бальною та 2-бальною шкалами (запровадженими **Наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 № 161**) наступним чином:

- 90-100 – "відмінно"
- 75-89 – "добре"
- 60-74 – "задовільно"
- 0-59 – "незадовільно"
- 60-100 – "зараховано"
- 0-59 – "не зараховано".

Мінімальний прохідний бал становить "60".

Інформацію про іноземну систему оцінювання зазвичай можна знайти на офіційних сайтах уповноважених органів у сфері освіти – таких, як міністерства освіти чи національні інформаційні центри ENIC-NARIC у кожній країні. Заклади освіти теж можуть надавати інформацію щодо шкали оцінювання на своїх сайтах. Джерелом інформації можуть бути і самі освітні документи (звичайно, за умови, що вони видані визнаними закладами освіти та відповідають встановленому зразку).

Тож, як визначити відповідність оцінок, отриманих в іноземних закладах освіти, українським? Перш за все, слід подивитися, яка шкала (система) оцінювання використовується у країні видачі документа або в конкретному закладі освіти.

Системи оцінювання можуть бути:

- Цифрові, тобто такі, в яких оцінки зазначаються цифрами. Для оцінювання можуть використовуватися як цілі числа, так і десяткові дроби. Наприклад, в Естонії оцінки зазначаються цілими числами, а в Болгарії – у вигляді десяткового дробу.

ЯК ПЕРЕРАХУВАТИ ОЦІНКИ З ІНОЗЕМНОЇ ШКАЛИ НА УКРАЇНСЬКУ

- Літерні, в яких оцінки зазначаються літерами. Така система діє, наприклад, у Швеції та США.
- Літерно-цифрові, в яких оцінки зазначаються комбінацією літер та цифр. Така шкала використовувалась, наприклад, в Ірландії до 2017 року. Подібні системи діють також в Нігерії, Гані та Індії.
- Відсоткові, де оцінки зазначаються у вигляді відсотків, як правило, за 100-бальною шкалою. Така система застосовується для оцінки знань учнів під час складання випускних іспитів у Польщі та Естонії. 100-бальна шкала також використовується в Туреччині, деяких провінціях Канади і в закладах вищої освіти Великої Британії.

Оцінки можуть зазначатись і словами. Найчастіше у подібних випадках є відповідність цифровій або літерній шкалі. Наприклад, у документах про початкову та середню освіту Польщі використовується саме така система, що корелюється з офіційною 6-бальною шкалою. У деяких країнах можуть використовуватися одночасно кілька шкал, які співвідносяться одна з одною. До прикладу, у США одночасно можуть застосовуватися 100-бальна та літерна шкали.

Слід зазначити, що на різних етапах навчання можуть використовуватись і різні шкали оцінювання:

1. У Польщі використовується 6-бальна шкала оцінювання (зазвичай оцінки зазначаються словами), іспити на атестат зрілості оцінюються за 100-% шкалою, а у вищій освіті

використовується 5-бальна шкала, що містить як цілі числа, так і дробові.

2. У Німеччині використовується 6-бальна шкала в середній школі, а іспити на отримання повної загальної середньої освіти оцінюються за 15-бальною шкалою.
3. У Великій Британії іспити на свідоцтво *General Certificate of Secondary Education* (базова освіта) оцінюються за 9-бальною шкалою, іспити на свідоцтво *General Certificate of Education Advanced Level* (повна загальна середня освіта) – за літерною шкалою. Заклади вищої освіти, як правило, використовують відсоткову 100-бальну шкалу.
4. У Греції для оцінювання знань середньої освіти використовується 20-бальна шкала, а для вищої освіти – 10-бальна.

Отже, після з'ясування, за якою шкалою оцінювалися знання учня чи студента в іноземному навчальному закладі, другим кроком необхідно визначити, який бал вважається максимальним у шкалі оцінювання конкретної країни, який – мінімальним прохідним, а який – найнижчим. Наприклад, у Польщі та Німеччині для оцінювання знань на рівні початкової та базової освіти використовується 6-бальна шкала оцінювання, проте найвищий бал у Польщі – "6", а в Німеччині – "1".

Більшість іноземних шкал, як і українські, мають кілька рівнів оцінювання. Кожен рівень може бути представлений у вигляді конкретної оцінки або діапазоном оцінок.

ЯК ПЕРЕРАХУВАТИ ОЦІНКИ З ІНОЗЕМНОЇ ШКАЛИ НА УКРАЇНСЬКУ

Так, у системі середньої освіти Японії оцінювання здійснюється за 5-бальною шкалою, де кожен бал відповідає певному рівню: 5 – "відмінно", 4 – "добре", 3 – "достатньо", 2 – "задовільно", 1 – "незадовільно". А от у Франції кожен рівень знань представлений певним діапазоном оцінок за 20-бальною шкалою: 16-20 – "дуже добре", 14-15 – "добре", 12-13 – "досить добре", 10-11 – "задовільно", 0-9 – "незадовільно".

Для спрощення співставлення іноземної шкали з українською найкраще для початку зіставити рівні, а вже потім зіставити оцінки у кожному з рівнів.

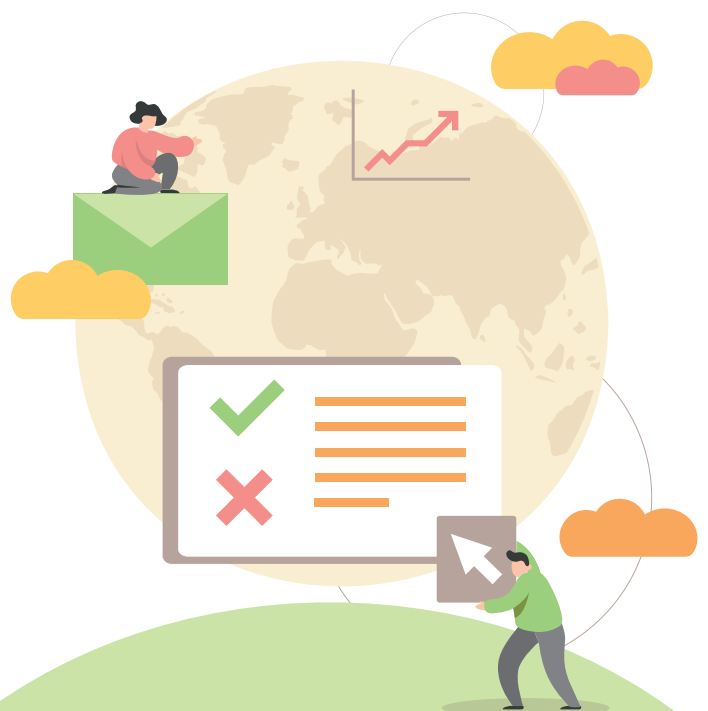
Тож, підсумовуючи все вищезазначене, можна вивести наступний алгоритм дій під час перерахунку навчальних досягнень:

1. Дослідити систему (шкалу) оцінювання країни або закладу освіти, де виданий документ.
2. З'ясувати максимальний та мінімальний прохідний бали.
3. Визначити рівні навчальних досягнень учня чи студента за даною системою оцінювання.
4. Зіставити рівні оцінювання іноземної та української шкали, зіставити оцінки.

Варто також брати до уваги, що системи оцінювання, прохідні бали та інші параметри можуть змінюватися. Тому рекомендуємо перевіряти актуальність цієї інформації на офіційних сайтах.

Оскільки процес перерахунку оцінок з іноземної шкали на українську вимагає обізнаності у питанні обох систем

оцінювання, а Центр ENIC Ukraine вже не один рік досліджує та порівнює системи оцінювання різних країн світу і має певний досвід, до Центру можна звернутися щодо перерахунку навчальних досягнень та отримати відповідну інформаційну довідку. Варто зазначити, що Центр пропонує послугу перерахунку оцінок з іноземної шкали оцінювання на українську і навпаки – з української на іноземну, відповідно до запиту заявника. Довідка про перерахунок оцінок може стосуватися як шкільних навчальних досягнень, так і подальшої освіти. Більш детальну інформацію щодо цієї послуги Центру, а також щодо процедури її замовлення можна знайти на сайті www.naric.in.ua, а отримати консультацію фахівця ENIC Ukraine можна за телефонами: +38 044 486 20 43, +38 044 486 25 43 або електронною адресою: centre@naric.in.ua.

ВИЗНАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ФАХІВЦІВ З РОЗМІНУВАННЯ

АННА БАХЛУКОВА,
начальник відділу визнання ENIC Ukraine

Найближчими роками Україна гостро потребуватиме фахівців із розмінування, адже розв'язана росією війна призвела до забруднення понад третини території нашої країни мінами та іншими вибухонебезпечними предметами. Їх знешкодження може затягнутися на роки. Допомога партнерів дозволила б прискорити цю діяльність.

Міністерство освіти і науки України готове сприяти залученню іноземних фахівців з розмінування та операторів протимінної діяльності. Для цього розроблено спрощений алгоритм подачі документів на процедуру визнання. Власник виданого за кордоном документа про освіту або його уповноважений представник може створити електронну заявку в персональному кабінеті на сайті www.naric.in.ua.

В електронній формі потрібно обрати тип заявника – "Протимінна діяльність". Такі заявки обробляються фахівцями Центру в позачерговому порядку та в мінімально можливі строки.

Пакет документів для процедури визнання включає:

- заяву на здійснення процедури;
- заяву-згоду на перевірку персональних даних від власника і згоду на їх обробку від власника та заявника;
- засвідчені в установленому законодавством порядку копії та переклад українською мовою легалізованого іноземного документа про освіту і додатка до нього;
- копії документів, що засвідчують особу заявника та власника іноземного документа про освіту (за необхідності – з перекладами українською мовою);

- копія документа про зміну прізвища власника іноземного документа про освіту (за необхідності);
- документ про оплату адміністративної послуги або копія документа, що підтверджує право на звільнення від оплати.

Документ про освіту і додаток до нього мають бути засвідчені, залежно від країни походження документа, штампами консульської легалізації або апостиля. З **переліком країн**, які проставляють апостиль можна ознайомитися на сайті відділу верифікації ENIC Ukraine.

У деяких випадках, коли це необхідно для здійснення процедури та прийняття рішення про визнання, фахівці додатково можуть попросити пред'явити оригінали освітніх документів, надати копії документів про попередню освіту або довідку від офіційної установи про академічні та професійні права, які надаються власнику в країні походження документа.

У персональному кабінеті можна також отримати консультацію фахівця Центру щодо готовності пакета документів для подачі, а також рекомендації щодо його доопрацювання.

Подати документи можна за адресою: м. Київ, вул. В. Чорновола, буд. 25, або дистанційно (без особистої присутності), надіславши їх кур'єрською службою. Покрокові інструкції і поради готові надати фахівці Центру в персональному кабінеті заявника.

Детальніша інформація є на сайті www.naric.in.ua, а додаткові роз'яснення можна отримати електронною поштою: nomines@naric.in.ua.

ПОДАЧА ДОКУМЕНТІВ НА ВИЗНАННЯ ОСВІТНЬОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ОПЕРАТОРІВ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФАХІВЦІВ З РОЗМІНУВАННЯ

Процес зображено для визнання документів про освіту. Не розповсюджується на визнання професійних кваліфікацій

Підготуйте пакет документів:

1. Заява на процедуру визнання
2. Заяви на обробку персональних даних
3. Копії документа про освіту і додатка
Вимоги:
 - документ про освіту і додаток, засвідчені апостилем або консульською легалізацією
 - копії засвідчені нотаріусом, дипломатичним представництвом України, власником, роботодавцем або органом державної влади
 - для неангломовних документів – переклад українською, засвідчений нотаріусом, дипломатичним представництвом України, агентством перекладів в Україні
4. Копії документів про попередню освіту
5. Копії документів, що посвідчують особу, зміну прізвища

1

Отримайте відповідь фахівця Центру

За потреби – доопрацюйте пакет документів.
Сплатіть замовлення

4

Створіть онлайн заявку

📌 Оберіть тип заявника "Протимінна діяльність".
Додайте до неї скановані документи і надішліть її в обробку

3

Зареєструйтеся на www.naric.in.ua у персональному кабінеті (ПК)

2

Подайте пакет документів

Паперовий – кур'єрською службою або в офісі: 01135, м. Київ, вул. В. Чорновола, 25.

Електронний – всі копії засвідчити КЕПом та надіслати: nomines@naric.in.ua

5

Отримайте свідоцтво після sms-повідомлення

6

НАВІЩО ЗАСВІДЧУВАТИ ДОКУМЕНТИ АПОСТИЛЕМ І ЯК ЙОГО ПЕРЕВІРИТИ

ОЛЕНА ПОКУЛЬ,
старший фахівець ENIC Ukraine

Сучасний світ стає все більше глобалізованим. Зі зростанням міжнародних зв'язків зростає мобільність населення. Це стосується й освіти, бо багато людей шукають можливості навчатися або працювати за межами своєї країни. Для цього необхідно визнати свої кваліфікації в інших державах. Однією з процедур легалізації освітніх документів для використання за кордоном є апостиль.

Цей невеличкий, але важливий штамп допоможе зробити освітні або інші документи дійсними в іншій країні. Тому він став важливим елементом у сучасному світі, де міграція і міжнародна співпраця є нормою життя.

Апостиль проставляється в країні походження документа для його пред'явлення на території іншої держави. Це – спеціальний штамп розміром 10x10 см, що проставляється на офіційних документах та засвідчує справжність підпису особи, яка підписала освітній документ, а також автентичність печатки чи штампа, яким його скріплено.

Штамп апостиля розміщується або на самому документі про освіту, або на окремому аркуші, що скріплюється з документом.

На відміну від консульської легалізації, штампи якої мають бути проставлені дипломатичними установами кожної окремої країни, де планується використовувати документ, штамп апостиля є універсальним. Документ, на якому проставлено апостиль, може бути

використаний без будь-яких додаткових посвідчень на території будь-якої країни-учасниці **Конвенції**, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (Гаага, 1961 рік). Наразі таких країн налічується 125, але кожного року до цієї Конвенції приєднуються нові й нові держави. Адже основна її мета – спростити процедуру легалізації та сприяти взаємному визнанню документів між країнами-учасницями.

Розглянемо питання, навіщо засвідчувати апостилем освітні документи під час виїзду за кордон.

Використання за кордоном. Поштовхом для проставлення апостиля може бути бажання навчатися, працювати за кордоном, а також переїзд для постійного проживання в іншій країні чи повернення додому після навчання в іноземному закладі освіти. Багато установ, закладів освіти та роботодавців вимагають апостиль на іноземних документах, щоб переконатися в їх дійсності.

Виведення в міжнародний обіг. Однією з основних задач апостиля є надання юридичної сили документам, виданим однією країною, на території іншої країни. Апостиль свідчить про те, що освітній документ є офіційним, виданим уповноваженою на це установою країни походження документа та що він може бути використаний в інших країнах, які підписали Гаазьку конвенцію.

Спрощення процедури визнання. Наявність апостиля на документі про освіту не означає, що власник може

НАВІЩО ЗАСВІДЧУВАТИ ДОКУМЕНТИ АПОСТИЛЕМ І ЯК ЙОГО ПЕРЕВІРИТИ

автоматично використовувати його під час працевлаштування або вступу на освітню програму за кордоном. Як правило, необхідно ще отримати визнання іноземної кваліфікації. Процедури і правила визнання обумовлюються національним законодавством країни перебування. Однак, завдяки апостилю процес визнання освітніх документів в інших країнах може бути більш швидким та менш витратним.

Підвищення мобільності і конкурентоспроможності. Для фахівців, які прагнуть отримати робочі візи та працевлаштуватися в інших країнах, якісно підготовлений пакет документів може стати додатковою конкурентною перевагою. Апостиль також сприяє мобільності студентів та викладачів, дозволяючи швидше вирішити організаційні питання участі у програмах обміну або продовження навчання.

Запобігання підробці. Апостиль служить захистом від підроблення документів. Під час проставлення апостиля в Міністерстві освіти і науки України перевіряється факт видачі документа про освіту та його відповідність вимогам українського законодавства. Апостиль включає в себе інформацію про те, хто видав документ, і підтверджує його дійсність. Це допомагає запобігти використанню підроблених документів.

Перевірка апостиля. Для компетентних органів інших країн перевірити апостиль легше, ніж отримати підтвердження

факту навчання власника освітнього документа та факту видачі українського документа про освіту. Для запобігання використанню фальшивих апостилів запроваджено електронний сервіс їх перевірки. Електронний журнал апостилів Міністерства освіти і науки України містить відомості про апостилі, проставлені на документах, що стосуються сфери освіти і науки та видані в Україні. Пошук працює для апостилів, виданих, починаючи з 18.01.2013.

Перевірити дійсність апостиля можна на сайті **ENIC Ukraine**. Для цього необхідно ввести номер апостиля (пункт 8 штампа), номер заяви (знаходиться вище штрих-коду) та дату проставлення апостиля (пункт 6 штампа).

Якщо при заповненні всіх трьох полів не отримано підтвердження апостиля, виданого після 18.01.2013, або якщо необхідно перевірити апостиль, виданий раніше цієї дати – можна надіслати запит на адресу **info@enic.in.ua** або зв'язатися з фахівцями Центру у будь-який зручний спосіб.

Апостиль на освітніх документах розширює можливості отримання освіти чи працевлаштування за кордоном. Він спрощує визнання кваліфікацій у різних країнах. Тож варто проставити апостиль на освітніх документах до від'їзду. Проте у випадку, якщо власник документа не встиг цього зробити і вже знаходиться за кордоном, Центр допоможе здійснити цю процедуру **дистанційно**.

ВИЗНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА КОРДОНОМ. ПРАКТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ

ТЕТЯНА ВАГІНА,
старший радник ENIC Ukraine

Активні міграційні процеси стали нормою сучасного світу. У багатьох є досвід навчання в закордонних університетах чи роботи в мультинаціональних компаніях. Але для того, щоб навчатися або працювати в іншій країні, часто буває необхідним визнати свою кваліфікацію.

Процес визнання в європейських країнах спирається на **Конвенцію про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні** (Лісабонську конвенцію), підписану 54 державами під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО. Вона встановлює єдині принципи (стандарти) визнання іноземних кваліфікацій в регіоні. Проте кожна держава має право розробити власне національне законодавство та затвердити свої процедури визнання іноземних кваліфікацій. Прикладом такого різноманіття може слугувати вимога деяких країн підтвердити знання мови навчання (або мати сертифікат про володіння мовою навчання на певному рівні), у той час як законодавство інших країн не містить подібної вимоги.

На Лінію консультацій Центру часто надходять запитання про те, як визнати кваліфікацію у тій чи іншій країні. Відповідь залежить не тільки від того, в якій державі відбуватиметься визнання, але й від мети – чи це продовження навчання, чи йдеться про працевлаштування.

Окремі правила і процедури можуть застосовуватися до визнання кваліфікацій, які відносяться до регульованих професій. Найчастіше це –

кваліфікації медичної, ветеринарної, фармацевтичної галузей та кваліфікації вчителів. Проте кожна країна має свій список регульованих професій і свої вимоги до визнання таких кваліфікацій та до переліку необхідних документів.

Орган, що здійснює оцінку кваліфікації в конкретному випадку, також може встановити власні правила щодо подачі документів, їхнього переліку та оформлення. Компетентними органами з визнання кваліфікацій можуть виступати заклади вищої освіти, регіональні інформаційні центри, асоціації працедавців та інші установи.

Визнавачі враховують форму навчання, тривалість освітньої програми, навчальне навантаження, результати навчання тощо. Тому варто уважно ознайомитися з вимогами щодо пакета необхідних документів і критеріями процедури визнання на сайті відповідного уповноваженого органу конкретної країни. Дізнатися більше про визнання кваліфікації в різних державах допоможуть Національні інформаційні центри, що створені відповідно до Лісабонської конвенції. Їхні контакти можна знайти на сторінці мережі ENIC-NARIC – www.enic-naric.net.

Важливо враховувати, що визнання освітнього документа проводиться компетентними органами країни, в якій власник іноземної освітньої кваліфікації планує працевлаштуватись або продовжити навчання, а не в країні видачі освітнього документа.

ВИЗНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА КОРДОНОМ. ПРАКТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ

Фахівці ДП "Інформаційно-іміджевий центр" (ENIC Ukraine) можуть запропонувати власнику українського освітнього документа всю необхідну інформаційну підтримку: здійснять верифікацію документа; нададуть роз'яснення про систему освіти України, про академічні та професійні права, передбачені документами про освіту; здійснять перерахунок оцінок з української шкали оцінювання на іноземну та за необхідності у зворотному порядку; підтвердять статус освітнього закладу, що видав документ про освіту; нададуть довідку про підтвердження педагогічної освіти тощо.

Ми розпочинаємо серію публікацій про особливості визнання кваліфікацій у різних країнах. У цьому дайджесті розглянемо практику, яка застосовується у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії і у Французькій Республіці.

СПЛУЧЕНЕ КОРОЛІВСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

Інформація надана Самантою Бродбент, старшим аналітиком з міжнародної освіти компанії Ecctis Limited (UK ENIC), що відповідає за визнання у Великій Британії.

1. *До яких компетентних органів може звертатись заявник для визнання своїх документів з метою продовження навчання або з метою працевлаштування?*

У Великій Британії UK ENIC є єдиним національним органом з визнання міжнародних навичок і кваліфікацій.

Саме до цього органу заявники можуть звертатися для визнання документів, коли бажають продовжити навчання чи працевлаштуватися у Великій Британії. Сервіси, які надає UK ENIC, включають документ про офіційне визнання (Statement of Comparability). Цей документ надає порівняння іноземної кваліфікації з кваліфікаціями та освітніми рівнями Великої Британії. Важливо зауважити, що рекомендації щодо визнання, надані UK ENIC, не є юридично обов'язковими для третіх сторін. Таким чином, заклади, що приймають власників кваліфікацій, роботодавці та професійні організації у Великій Британії можуть розглядати кваліфікацію на власний розсуд.

2. *Які існують способи подачі документів до компетентних органів?*

Заявки подаються тільки онлайн, через вебсайт UK ENIC (в електронному вигляді, що передбачає чіткі кольорові фотографії відповідних документів), заявки не приймаються через особисту подачу. Центр залишає за собою право запитувати фізичні документи, якщо це необхідно.

3. *Який термін процедури визнання?*

Для надання нашої основної послуги – "Документ про офіційне визнання" – UK ENIC прагне завершити оцінювання протягом 15 робочих днів. Також доступним є варіант "Fast Track", під час якого оцінювання можна завершити протягом 1-2 днів. Період обробки документів може бути змінений, якщо необхідне додаткове дослідження.

ВИЗНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА КОРДОНОМ. ПРАКТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ

4. *Чи можуть власники отримати визнання своєї кваліфікації, якщо освітній документ втрачено?*

Ми можемо надати адаптований документ про офіційне визнання для деяких категорій заявників – шукачів притулку, біженців чи осіб, що перебувають у ситуації, подібній до статусу біженця. На такі випадки у нас є окрема процедура, яка в разі успіху дозволяє нам надати документ про офіційне визнання з контекстною інформацією про відповідну кваліфікацію. Він не забезпечує офіційного визнання конкретної кваліфікації особи, але включає інформацію про навчання, яке завершив власник документа, і загальну позицію UK ENIC щодо кваліфікації на національному рівні.

5. *Чи потрібно власнику кваліфікації подавати додаткові документи (крім диплома та додатка до диплома): довідки, трудові договори, сертифікати про знання мови тощо?*

Іноді заявникам висувається вимога надати додаткові папери, наприклад, завірені переклади документів, якщо вони оригінально не видані англійською мовою та якщо персонал UK ENIC не володіє мовою, на якій видано документ; може також вимагатися документ ідентифікації, якщо це необхідно, наприклад, у випадку зміни імені. Для осіб зі статусом біженця/шукача притулку необхідні такі документи: біометричний дозвіл на проживання (BRP), реєстраційна картка заявки (ARC) – лише для шукачів

притулку, листи з Міністерства внутрішніх справ або місцевої ради, що підтверджують їхній статус.

6. *Чи необхідно під час процедури визнання надавати документи про освіту, що підтверджують попередню освіту?*

Ні, це не є стандартною практикою. Проте ми залишаємо за собою право вимагати попередні документи про освіту за певних обставин (наприклад, якщо це вплине на документ про офіційне визнання або якщо потрібні додаткові дослідження).

7. *Чи під час процедури визнання ви підтверджуєте академічні права документів про попередню освіту? Чи впливає це на рішення про визнання основної кваліфікації?*

Іноді, але не завжди, ми надаємо інформацію про академічні права в документі про офіційне визнання (Statement of Comparability). Академічні права є ключовим фактором, який ми враховуємо, приймаючи рішення щодо порівнянності кваліфікацій. Цей фактор відіграє важливу роль, хоча також має бути збалансованим з іншими критеріями оцінювання кваліфікацій (наприклад, вимоги до вступу, тривалість та форма навчання, зміст курсу, результати навчання, рівень освіти відповідно до рамки кваліфікації тощо) і не є єдиним визначальним фактором.

Посилання на сайт Ecctis Limited:

www.ecctis.com.

ВИЗНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА КОРДОНОМ. ПРАКТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ

ФРАНЦУЗЬКА РЕСПУБЛІКА

Інформація надана Веронікою Кисіль, що обіймає посаду офіцера з питань міжнародного співробітництва у Центрі ENIC-NARIC France.

1. *До яких компетентних органів може звертатись заявник для визнання своїх документів з метою продовження навчання або з метою працевлаштування?*

Заявник може подати заявку в ENIC-NARIC France для обох процесів. Наші атестації використовуються організаціями біржі праці для пошуку роботи.

2. *Які існують способи подачі документів до компетентних органів?*

У ENIC-NARIC France ми приймаємо лише електронні звернення (заявки).

3. *Який термін процедури визнання?*

Термін обробки заявки триває до 4 місяців, але для біженців цей термін становить до 2 місяців.

4. *Чи можуть власники отримати визнання своєї кваліфікації, якщо освітній документ втрачено?*

Так, вони можуть отримати визнання своєї кваліфікації. Для заявників з України, що втратили свої документи, необхідно надати у Центр ENIC-NARIC France атестацію (виписку) з ЄДЕБО щодо рівня освіти.

5. *Чи потрібно власнику кваліфікації подавати додаткові документи (крім диплома та додатка до диплома): довідки, трудові договори, сертифікати про знання мови тощо?*

Ні, єдиними додатковими документами є довідки про зміну імені або прізвища та документ, що підтверджує статус біженця (за наявності).

6. *Чи необхідно під час процедури визнання надавати документи про освіту, що підтверджують попередню освіту?*

Взагалі – ні, якщо не потрібно зрозуміти кількість років навчання. Наприклад, коли в дипломі зазначено "молодший спеціаліст" – кваліфікація, яку можна отримати після базової освіти або повної загальної середньої освіти. У таких випадках ми можемо попросити надати додаткові документи.

7. *Чи під час процедури визнання ви підтверджуєте академічні права освітніх документів про попередню освіту? Чи впливає це на рішення про визнання основної кваліфікації?*

Загалом – ні, це не впливає на остаточне рішення.

Посилання на сайт ENIC-NARIC France:
www.france-education-international.fr.

Як ми бачимо з наданих відповідей, практики визнання у Великій Британії та Франції відрізняються одна від одної. Тому Національні інформаційні центри мережі ENIC-NARIC постійно обмінюються інформацією щодо національних систем освіти, національних рамок кваліфікацій, зразків освітніх документів, процесів ліцензування та акредитації закладів освіти, систем оцінювання, що діють на різних освітніх рівнях у країнах видачі освітніх документів, вимог доступу до закладів вищої освіти, академічних та професійних прав, що надаються освітнім документом. Окрім того, проводяться семінари, зустрічі та воркшопи, які дозволяють визнавачам з різних країн бути в курсі поточних змін та надавати заявникам якісні послуги з визнання іноземних кваліфікацій.

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ: ПОГЛЯД ПЕРЕКЛАДАЧІВ ENIC UKRAINE

ВАЛЕРІЯ БОРИСЕНКО,
радник ENIC Ukraine

Підготовка освітніх документів для подачі в закордонні установи з визнання, як правило, передбачає необхідність їх перекладу іноземною мовою. З початку повномасштабного вторгнення відбулося значне зростання попиту на послуги ENIC Ukraine з перекладів, що є одним з багатьох викликів в реаліях сьогодення. Фахівці Центру не лише успішно дають йому раду, а й здобули високу оцінку якості своєї роботи серед іноземних партнерів. Все більше заявників звертаються саме за їхніми рекомендаціями.

Разом з тим, перекладачі ENIC Ukraine стикаються у своїй роботі з низкою труднощів. Перелічимо основні з них.

- 1 Складнощі під час узгодження написання ПІБ власників документів латиницею, зокрема через інше написання в уже наявних двомовних документах, після зміни паспортів та використання в них нової транслітерації, після зміни ПІБ тощо.
- 2 Технічні помилки ЗВО під час заповнення освітніх документів в особистій інформації власників та змістовній частині, відсутність уніфікованої системи заповнення, втрата інформації під час друку і т. ін. Як наслідок, наші фахівці додають до перекладів відповідні примітки та роз'яснення, в окремих випадках вимушені повідомляти власникам про необхідність заміни документів.
- 3 Наявність великої кількості аббревіатур та скорочень, особливо в частині заповнення компонентів освітньої програми, зокрема медичного, технічного, юридичного спрямування. Фахівці Центру змушені відводити достатньо часу та уваги для розшифрування таких аббревіатур і скорочень.
- 4 Складність підбору адекватного перекладу для дисциплін, які не мають аналогу за кордоном. Це, насамперед, дисципліни, розроблені освітніми закладами самостійно або в межах системи освіти загалом, зокрема системи колишньої УРСР – до прикладу, іміджологія, інтелектономіка, факультетська і госпітальна терапія, клубоведення тощо.
- 5 Наявність неологізмів у назвах освітніх компонентів.
- 6 Необхідність пошуку силабусів та описів дисциплін для їх точного перекладу.
- 7 Труднощі перекладу специфічної термінології окремих спеціальностей. Наприклад, "Проектування та розрахунок калібрів і профілювання робочих валків", "Бурові промивальні рідини", "Попередження та ліквідація флюїдопроявлень", "Методи та засоби нановимірювань в нанометрології" і т. ін.
- 8 Робота із запереченнями і "побажаннями" клієнтів до змісту перекладу в більш вигідному для власника світлі. Наприклад, про зазначення вищого рівня освіти (прохання замість освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста зазначити ступінь магістра), більш престижної кваліфікації, про додавання відсутніх в оригіналі даних. Все це є неприпустимим.
- 9 Збільшення часу на виконання перекладу документів через старіння паперу, вицвілий текст документа, неякісне заповнення від руки тощо.

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ: ПОГЛЯД ПЕРЕКЛАДАЧІВ ENIC UKRAINE

Які ж основні поради щодо якісного виконання перекладу освітніх документів можна дати перекладачам-початківцям?

- 1 Уважність до особистої інформації власників: ПІБ, дата народження та інше.
- 2 Використання закордонного паспорта власника як першоджерела для написання його імені й прізвища. За відсутності закордонного паспорта або необхідних в ньому даних (після зміни ПІБ частково чи повністю) варто використовувати затверджену на законодавчому рівні транслітерацію, або ж надані власником дані.
- 3 Використання затвердженої назви навчального закладу іноземною мовою. У разі відсутності офіційно визначеної назви іноземною мовою – найбільш точна її передача за допомогою засобів перекладу.
- 4 Розшифровка всіх абревіатур та скорочень, які містяться в документах, для надання установі, що прийматиме переклад, повної інформації, яка викладена в оригіналі. Також бажаним є отримання відповідних розшифрувань від заявників перед або під час замовлення послуги.
- 5 Скрупульозний пошук змісту та смислу тексту для його точної передачі іноземною мовою.
- 6 Уникнення двозначності, спрощених формулювань та авторської інтерпретації в перекладі. Відсутність у перекладі інформації, відмінної або "додаткової" до тієї, що міститься в оригінальному документі.
- 7 Використання перекладачем приміток – як корисне та інформативне доповнення в

разі виявлення у документі помилок, одруків, розбіжностей з уже наявними двомовними документами тощо.

- 8 Дослідження іноземних джерел, особливо сайтів закордонних закладів освіти під час пошуку найкращих лінгвістичних способів передачі іншою мовою тексту, викладеного українською.
- 9 Обов'язкова перевірка (коректура) перекладу перед оформленням.
- 10 Висловлення заявником всіх побажань перед замовленням послуги та їх розгляд фахівцем з перекладу – на предмет можливості та прийнятності виконання з дотриманням професійного стандарту.
- 11 Співпраця фахівця з власником документів на всіх етапах роботи.

Як замовити послугу перекладу

Наразі ENIC Ukraine надає послугу перекладу освітніх документів англійською мовою. Переклади, виконані фахівцями Центру, мають гарантію якості, адже ми спеціалізуємося саме на освітній тематиці. Нашим перекладам довіряють вже багато іноземних установ. Замовити переклади можна як **під час візиту в офіс**, так і в **дистанційному форматі**. Кожен може обрати для себе найбільш зручний варіант, враховуючи безпекову ситуацію. Нескладні інструкції на сайті ENIC Ukraine зроблять процес подачі документів легким.

Крім того, фахівці Центру завжди на зв'язку для надання будь-якої додаткової інформації і зможуть відповісти на всі питання електронною поштою:

centre@apostille.in.ua чи телефоном: +38 044 484 64 45; +38 044 484 64 95.

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ: ПОГЛЯД ВИЗНАВАЧА

ОЛЬГА ХАРБОТЛА,
старший фахівець ENIC Ukraine

Для здійснення процедури визнання іноземного документа про освіту в Україні необхідно надати нотаріально завірений переклад на українську мову іноземного документа про освіту та додатка до нього.

Центр ENIC Ukraine неодноразово звертав увагу колег-визнавачів на важливість перевірки автентичності документів про освіту. Проте значної уваги визнавача потребують і переклади цих документів.

Будь-який професійний переклад документів повинен виконуватися перекладачами, які мають відповідну освіту. Кваліфікований перекладач враховує специфіку мови країни, в якій буде пред'являтися документ. Головне в перекладі – це вірна передача змісту тексту.

Переклад документа має врахувати і смислову, і змістовну інформацію, не порушуючи при цьому ніяких норм, бути точним і без неприпустимих перекручень, адже будь-яка помилка може призвести до того, що документ буде оцінено невірно.

Під час процедури визнання іноземних документів фахівці Центру неодноразово виявляли некоректні переклади, зміст яких відрізнявся від оригінального тексту. Особливої уваги визнавача потребує відповідність оригінальному тексту перекладу назв професії, кваліфікації, здобутого рівня освіти тощо. Нині технічні засоби дозволяють зробити мінімально необхідну перевірку на відповідність

перекладу оригіналу навіть без знання мови. У разі ж виникнення сумнівів варто звернутися до фахових перекладачів.

З практики ENIC Ukraine наведемо кілька прикладів некоректних перекладів, що подавалися з метою вплинути на результати процедури визнання.

1 На процедуру визнання диплома Республіки Молдова було подано нотаріально засвідчений переклад з румунської мови на українську, де зазначено, що власник здобув спеціальність "Організатор художньої самодіяльності, керівник оркестру народної музики, вчитель музики". Власнику було видано Свідоцтво про визнання в Україні іноземного документа про освіту із зазначенням спеціальності – згідно з нотаріально засвідченим перекладом диплома. Пізніше з'ясувалося, що нотаріально засвідчений переклад диплома містив інформацію, відсутню в дипломі. В оригіналі диплома румунською мовою не зазначалося, що власник є вчителем музики. У результаті повторної перевірки було з'ясовано, що диплом не дає права власнику працювати вчителем. Свідоцтво про визнання було анульовано.

2 На процедуру визнання диплома Академії морської торгівлі міста Аспропіргос (Грецька Республіка) було подано нотаріально засвідчений переклад з грецької мови на українську, в якому зазначалося, що власник диплома навчався на факультеті "Підготовка капітанів". Власнику було видано

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ: ПОГЛЯД ВИЗНАВАЧА

Свідоцтво про визнання в Україні іноземного документа про освіту із зазначенням назви факультету "Підготовка капітанів". Проте власник диплома звернувся із заявою про повторну видачу свідоцтва. Він наполягав, що у нотаріально засвідченому перекладі диплома було невірно вказано назву факультету: "Підготовка капітанів" замість "Судноводіння". До заяви власник додав інший нотаріально засвідчений переклад, у якому назва факультету була перекладена як "Судноводіння на морських шляхах". Для з'ясування назви факультету фахівці Центру здійснили незалежний переклад, який підтвердив назву факультету – "Підготовка капітанів". У повторній видачі свідоцтва із виправленою інформацією власнику відмовили.

3

Для визнання свідоцтва про результати іспитів на середню освіту Держави Ізраїль було подано нотаріально засвідчений переклад з іврит на українську мову, де зазначалося, що власнику надано дозвіл на отримання атестата, який дає право вступу до ЗВО. В ході перевірки з'ясувалося, що на процедуру визнання власник надав завідомо неправдивий нотаріально засвідчений переклад, оскільки в оригіналі свідоцтва про результати іспитів інформація про те, що власник має право на отримання атестата, була відсутня. На запит ENIC Ukraine уповноважений орган Держави Ізраїль повідомив, що це свідоцтво про

результати іспитів не дає права вступу до ЗВО в Ізраїлі. Власнику було відмовлено у визнанні його іноземного документа в Україні.

Наведені приклади наочно демонструють, що не тільки технічні помилки перекладача можуть впливати на процедуру визнання. Під час перекладу можливі спроби фальсифікації змісту первинного документа. Тому важливо перевіряти не тільки вірність перекладу імені, дати народження, назви установи тощо. Особливу увагу необхідно приділити перекладу спеціальності, кваліфікації, результатів навчання, академічних і професійних прав, зазначених у документі про освіту. Неякісний переклад може призвести до подовження термінів процедури визнання або прийняття некоректних рішень про визнання чи відмову у визнанні.

ЯК ПІДТВЕРДИТИ ПЕДАГОГІЧНУ КВАЛІФІКАЦІЮ ЗА КОРДОНОМ

ГАННА ГОРДЗІЙ,
старший фахівець ENIC Ukraine

Кількість звернень педагогічних працівників, які бажають підтвердити свою кваліфікацію за кордоном та отримати документ, що засвідчує право на здійснення педагогічної діяльності, значно зросла. Це й не дивно, адже зросла потреба у педагогах, що можуть залучатися як до роботи з українськими дітьми, так і – після проходження додаткового навчання та виконання вимог організацій з визнання іноземних кваліфікацій – працювати у системі освіти країни, що надала прихисток. Професія вчителя є престижною та може забезпечити достойний рівень життя за кордоном. Крім того, вчителювання є покликанням, свого роду, талантом, а виховання наступних поколінь – почесною місією.

У більшості країн професія вчителя є регульованою та вимагає отримання спеціального дозволу (ліцензії на викладання, сертифіката вчителя тощо). В Україні для працевлаштування вчителем донедавна достатньо було мати документ про освіту, що підтверджував присвоєння педагогічної кваліфікації та обов'язкове подальше проходження курсу підвищення кваліфікації й атестації. Тому досить часто вимога надати спеціальний дозвіл на право працювати вчителем бентежить та викликає непорозуміння у наших співвітчизників.

Умови проходження процедури визнання педагогічних кваліфікацій залежать від законодавства конкретної держави. Проте важливим чинником для допуску до викладання є надання інформації щодо професійної репутації вчителя, досвіду роботи на педагогічній посаді, а також про

відсутність порушення етичних та дисциплінарних норм під час роботи у закладах освіти.

Основною вимогою до документа такого характеру є те, що його має видати компетентний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки України. Зазвичай у переліку документів, які має надати кандидат на отримання дозволу на вчителювання, значиться "Official Statement of Professional Standing".

Центр ENIC Ukraine допомагає заявникам отримати документ, який підтверджує право на здійснення професійної діяльності відповідно до здобутої педагогічної кваліфікації. Серед переліку послуг, що надаються Центром, такий документ можна побачити під назвою "Довідка про підтвердження педагогічної освіти, III категорії складності".

Спочатку проводиться перевірка факту навчання та здобуття кандидатом відповідної педагогічної кваліфікації, після чого у довідці може бути зазначено, що документи про освіту є дійсними, власник ніколи не був їх позбавлений та має право здійснювати професійну діяльність відповідно до здобутої педагогічної кваліфікації. За наявності документів, що підтверджують досвід роботи на педагогічних посадах (трудова книжка, архівні довідки з місць працевлаштування тощо), у документі може бути зазначено стаж роботи у закладах освіти України.

Наведений перелік є примірним. Фахівці Центру намагаються максимально врахувати вимоги іноземних визнавачів до змісту документа, надати специфічну інформацію, яку вимагає закордонна установа. Наприклад, у довідці можуть бути

ЯК ПІДТВЕРДИТИ ПЕДАГОГІЧНУ КВАЛІФІКАЦІЮ ЗА КОРДОНОМ

зазначені такі особливості трудової діяльності, як вікова категорія учнів, перелік предметів. Така вимога до кандидатів є, приміром, у Швейцарії та окремих провінціях Канади. Також можуть бути перелічені спеціальні предмети, яких має право навчати кандидат. Це актуально для викладачів мистецьких дисциплін або профільних предметів у закладах професійної та фахової передвищої освіти. Довідка може підтвердити права на здійснення тренерської діяльності, надати інформацію про курси підвищення кваліфікації, атестацію, присвоєння кваліфікаційних категорій. Така інформація додається тільки за умови надання заявником документів на її підтвердження та після проведення ретельної перевірки.

Із введенням у дію **Закону України "Про повну загальну середню освіту"** стало можливим залучення до викладання осіб, які мають фахову освіту, але не мають педагогічної (наявність останньої була обов'язковою умовою для працевлаштування до 2020 року). До Центру неодноразово зверталися громадяни, які мали документально підтверджений педагогічний досвід роботи у закладах освіти, проте здобули освітній ступінь за іншою спеціальністю. Для прикладу: особа здобула ступінь вищої освіти за спеціальністю філолога або перекладача та викладала іноземну мову у закладах загальної середньої освіти. За чинними нормами законодавства, особи, що володіють академічними знаннями, але не мають педагогічної освіти, можуть бути призначені на посаду педагогічного працівника строком на один рік. За умови успішного складання кваліфікаційного іспиту

на відповідність професійному стандарту після одного року роботи на посаді вчителя, таким громадянам може бути присвоєна відповідна професійна кваліфікація педагогічного працівника.

У таких випадках проводиться перевірка проходження заявником атестації. У виданій йому довідці надається роз'яснення вищезазначеної практики присвоєння педагогічної кваліфікації після практичної підготовки протягом року, підтверджується її відповідність чинному законодавству України.

Зазначимо, що серед основних вимог організацій з визнання педагогічних кваліфікацій є отримання документа про підтвердження репутації педагогічного працівника безпосередньо від ENIC Ukraine, що також можливо. Центр співпрацює з організаціями з визнання у провінціях Канади (Онтаріо, Манітоба, Альберта, Нью-Брансвік, Британська Колумбія), Швейцарської Конфедерації, Французької Республіки, Міністерством освіти Португалії та іншими організаціями у різних куточках світу.

Фахівці ENIC Ukraine сприяють визнанню освітніх кваліфікацій громадян України за кордоном. Для замовлення довідки необхідно надати копії документів про вищу освіту (без засвідчення) і за наявності – документи, що підтверджують досвід роботи та підвищення кваліфікації. Додаткову інформацію можна отримати за телефонами: +38 044 484 64 95, +38 044 484 64 45 або електронною поштою: centre@apostille.in.ua.

ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОВІДКУ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

ВІТА СОЛОШЕНКО,
начальник відділу верифікації ENIC Ukraine

Ситуація, за якої необхідно підтвердити незакінчену вищу освіту, якщо диплом ще не отриманий, – не рідкість. Розглянемо детально, як це можна зробити.

Відповідно до статті 46 **Закону України "Про вищу освіту"**, підставами для відрахування здобувача вищої освіти з навчального закладу є:

- завершення навчання за відповідною освітньою (науковою) програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу освіти;
- невиконання індивідуального навчального плану, порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- інші випадки, передбачені законом.

Особа, відрахована із закладу вищої освіти до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку.

Що таке академічна довідка

Це – освітній документ встановленого зразка, який видається до завершення навчання закладом вищої освіти, де навчався відрахований. Академічна довідка видається українською та англійською мовами за зразком, затвердженим **Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.01.2021 № 102 "Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) та додатка до них, зразка академічної довідки"**.

За своєю суттю академічна довідка – досить інформативний документ, який

містить відомості не тільки про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, але й про акредитацію освітньої програми (спеціальності), форму здобуття освіти, мову навчання, інформацію про періоди навчання та оцінки, отримані в інших ЗВО.

Відомості про вивчені предмети та складені заліки й екзамени вносяться до академічної довідки окремо за кожний семестр.

Якщо студент навчався в декількох ЗВО, до академічної довідки вносяться оцінки, одержані ним під час навчання в усіх закладах освіти. Спершу вносяться предмети, складені в інших ЗВО та вказується їх назва, а потім – перелік предметів, складених у закладі освіти, який видає довідку.

До академічної довідки не вносяться дисципліни, з яких студент одержав незадовільні оцінки. Студентам, які відраховані з першого курсу бакалаврського або магістерського рівня вищої освіти і не склали екзаменів й заліки, видається академічна довідка із записом, що студент заліків та екзаменів не складав.

Для чого потрібна академічна довідка

Це дуже актуальне питання, особливо під час воєнного стану. Через повномасштабну збройну агресію російської федерації проти України велика кількість студентів вимушена була відраховатись із закладів освіти на тимчасово окупованих територіях і в зонах бойових дій. Їм довелося поновлюватись на навчання в інших закладах освіти

ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОВІДКУ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

України або ж продовжувати здобуття вищої освіти за кордоном.

Особа, відрахована із закладу вищої освіти до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу до цього ж закладу освіти або переведення чи вступ до іншого закладу вищої освіти. Для того, щоб вивчені дисципліни були зараховані без повторного їх вивчення і складання відповідних заліків та іспитів, надається академічна довідка.

Якщо в академічній довідці пункт про відрахування не заповнений, це означає, що здобувач освіти перервав навчання, але не відрахований із закладу освіти.

Академічна мобільність

Учасники освітнього процесу мають можливість навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами. Перелік документів для участі у програмі академічної мобільності залежить від того, у якій саме програмі хоче взяти участь студент, а також від внутрішніх вимог закладу освіти.

Зміст освітніх компонентів та обсяг навчального навантаження, опанованого учасником академічної мобільності в закладі-партнері, підтверджуються академічною довідкою або іншим аналогічним документом, виданим таким закладом згідно з партнерським договором.

Як замовити академічну довідку

Кожен заклад освіти самостійно встановлює правила та порядок замовлення, друку, видачі та обліку академічних довідок. Ознайомитися з цією інформацією можна на офіційному сайті відповідного закладу освіти.

Додатково

За кордоном можуть бути особливі вимоги до підготовки документів. Іноді іноземні заклади освіти, посольства або іноземні організації з визнання кваліфікацій рекомендують вступникам надати додаткові документи. У такому випадку заклади вищої освіти можуть за зверненням студента видавати документи з інформацією щодо результатів та періодів навчання, наявності ліцензії або рівня акредитації освітньої програми тощо. Це, наприклад, довідки, архівні довідки, довідки про успішність, витяги із заліково-екзаменаційних відомостей, витяги з навчальних планів та навчальних програм. Всі ці документи, видані в правовому полі, можуть бути апостильованими та використовуватися в міжнародному обігу.

Але варто зауважити, що в Україні документом, на підставі якого студент поновлюється на навчання (зокрема, і до іншого закладу вищої освіти) є академічна довідка встановленого зразка. Всі інші документи, включно з академічним транскриптом (Academic Transcript), вважаються документами інформаційного характеру та не надають своїм власникам права продовжити навчання.

УКРАЇНА ЧЕКАЄ НА УЧНІВ І СТУДЕНТІВ З ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

ЛЮДМИЛА ПОБЕРЕЙ,
старший фахівець ENIC Ukraine

Однією зі складних проблем, які з 2014 року постали перед Україною, є навчання дітей на тимчасово окупованих територіях (ТОТ). Всі заклади освіти там – нелегітимні, видані ними освітні документи не визнаються та не мають юридичної сили ні в Україні, ні в інших країнах світу.

Щоб наші співгромадяни могли отримати документи про освіту державного зразка, впроваджено механізми, що дозволяють тим, хто отримав освіту в окупації, підтвердити в Україні свої знання і кваліфікації, повністю або частково.

Вступникам із ТОТ, охочим здобувати освіту в Україні, надано право на:

- проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації;
- отримання документа державного зразка про базову або повну загальну середню освіту;
- вступ до закладів освіти для здобуття вищої або фахової передвищої освіти (на конкурсних засадах та в межах встановлених квот) – за результатами вступних випробувань або за результатами національного мультипредметного тесту чи зовнішнього незалежного оцінювання (за вибором вступника);
- вступ до закладів освіти для здобуття професійної (професійно-технічної) освіти;
- безоплатне навчання зі стипендіальним забезпеченням на підготовчих курсах закладів вищої освіти тривалістю до одного року з наступним вступом до закладів вищої освіти – у статусі внутрішньо переміщених осіб.

Як отримати документи про середню освіту

Для отримання документів про базову або повну загальну середню освіту необхідно пройти річне оцінювання та державну підсумкову атестацію (ДПА). Але через воєнний стан у 2022-2023 роках учні звільнені від ДПА. Учням з ТОТ необхідно звернутися до будь-якого закладу загальної середньої освіти на підконтрольній Україні території (за місцем тимчасового проживання чи перебування випускника або його законного представника) із заявою про зарахування на екстернатну форму здобуття освіти. Зарахування або переведення на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.

Після успішного проходження таким учнем річного оцінювання заклад освіти видає заявникові відповідну довідку та замовляє для нього документ про базову або повну загальну середню освіту. Цей заклад і видає документ.

Як отримати документи про вищу освіту

Студенти, які розпочали навчання до 2014 року в закладах вищої освіти України на території Донецької та Луганської областей, можуть продовжити навчання у будь-якому ЗВО на підконтрольній Україні території.

Студент зараховується шляхом поновлення зі збереженням спеціальності, спеціалізації. Поновлення здійснюється лише на курс, про який містяться дані в Єдиній державній електронній базі з питань освіти. Рішення про поновлення студента на навчання на відповідний курс ухвалює комісія з атестації в межах ліцензованого обсягу. За умови наявності вакантних бюджетних місць

УКРАЇНА ЧЕКАЄ НА УЧНІВ І СТУДЕНТІВ З ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

можливе поновлення на місця, які фінансуються за кошти державного бюджету. Ті, хто навчався після 20.02.2014 в системі вищої освіти на тимчасово окупованій території АР Крим та м. Севастополя, можуть пройти в українських ЗВО атестацію для підтвердження здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання. На офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України є перелік закладів вищої освіти, які проводять процедуру атестації, із зазначенням акредитованих освітніх програм (спеціальностей, напрямів підготовки).

Атестація здійснюється тільки за наявності документа про базову або повну загальну середню освіту державного зразка. У разі відсутності такого документа особа звертається до закладу загальної середньої освіти, визначеного органом управління освіти, де зараховується на екстернатну форму навчання та отримує документи про середню освіту. Після успішного проходження атестації здобувачам вищої освіти присуджується ступінь вищої освіти, присвоюється відповідна кваліфікація та видається диплом встановленого зразка.

Як звернутися в центри "Крим-Україна" та "Донбас-Україна"

Для вступників із тимчасово окупованих АР Крим та м. Севастополя діють освітні центри "Крим-Україна", а для вступників з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей – центри "Донбас-Україна". Вони створюються на базі закладів вищої або фахової передвищої освіти спільно із закладами загальної середньої освіти.

Перелік центрів з усіма контактними даними міститься на сайті Міністерства освіти і науки України.

Центри сприяють проведенню річного оцінювання та ДПА, замовленню та видачі документів державного зразка про базову або повну загальну середню освіту тощо. Вступники можуть звернутися до центрів електронною поштою або іншими каналами зв'язку.

Громадяни, які не проходять у відповідних центрах річне оцінювання та ДПА, подають до закладів вищої або фахової передвищої освіти документи про базову або повну загальну середню освіту державного зразка та складають вступні випробування, визначені Правилами прийому.

Очікуються зміни

Коли верстася цей випуск, 21.11.2023 Верховна Рада проголосувала за проект Закону "Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання результатів навчання осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України". Це дозволить спростити визнання результатів навчання, незалежно від дати початку здобуття освіти – у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Для рівня вищої освіти закон передбачає продовження навчання за індивідуальною освітньою програмою, яка міститиме обов'язкове вивчення української мови, історії України, проходження спеціального курсу про наслідки російської агресії і протидію російській пропаганді.

Детальніше про нові законодавчі норми, які розширяють можливості визнання результатів навчання осіб, що проживають на ТОТ, ми розповімо у наступному випуску.

УКРАЇНА ВІДТЕРМІНУВАЛА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ АКРЕДИТАЦІЇ

ТЕТЯНА БОЙЧЕНКО,
фахівець I категорії ENIC Ukraine

Останнім часом Центр ENIC Ukraine отримує дедалі більше звернень від власників українських кваліфікацій та від українських закладів вищої освіти щодо невизнання їхніх освітніх документів за кордоном.

Пройти процедуру визнання необхідно для продовження навчання або для працевлаштування за здобутою спеціальністю в іншій країні.

У попередньому дайджесті ми вже згадували про світову практику визнання освітніх документів. Нагадаємо, що підтвердження іноземних кваліфікацій, зокрема українських, здійснюється на основі **Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні** (Лісабон, 11.04.1997), міжнародних угод про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту, а також національного законодавства країни, в якій відбувається визнання.

Щоб бути визнаним у рамках формальної освіти країни проходження процедури визнання, освітній документ повинен відповідати вимогам законодавства країни свого походження та визнаватися цією країною у рамках формальної освіти. Чому ж стикаються з проблемами власники українських кваліфікацій, дипломи яких видані законно і визнаються Україною?

Річ у тім, що внутрішніми правилами процедури визнання деяких країн, зокрема Німеччини, серед інших критеріїв передбачена перевірка наявності у закладу вищої освіти інституційної акредитації. Її відсутність і стає причиною відмови у визнанні освітніх документів.

ENIC Ukraine регулярно надає іноземним колегам-визнавчачам інформацію та роз'яснення щодо особливостей національного законодавства та механізмів забезпечення якості освіти в Україні. Проте Центр не має впливу на процедури визнання і рішення компетентних органів з визнання інших країн.

Отже, питання зводиться до інституційної акредитації. Розглянемо, чи діє цей механізм у нас. Впродовж останнього десятиліття Україна в рамках Болонського процесу працює над реформуванням системи освіти та наближає її до європейських стандартів, одним з яких є інституційна акредитація закладу вищої освіти. Це – один з інструментів системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти у європейському освітньому просторі.

Відповідно до **Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII**, заклад вищої освіти, незалежно від форми власності, має право провадити освітню діяльність на основі ліцензії Міністерства освіти і науки України, отриманої у визначений законодавством спосіб. Проте видавати документ про освіту державного зразка заклад вищої освіти може лише за наявності акредитації освітньої програми, за якою здійснюється підготовка студентів.

У новому **Законі України "Про освіту"**, ухваленому 05.09.2017, вперше з'явилось поняття інституційної акредитації як інструменту зовнішнього забезпечення

УКРАЇНА ВІДТЕРМІНУВАЛА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ АКРЕДИТАЦІЇ

якості освіти. На виконання вимог цього Закону, викладених у його Прикінцевих положеннях, які стосувалися, зокрема, інституційної акредитації, було внесено зміни до *Закону України "Про вищу освіту"*, що знайшли відображення в редакції від 28.09.2017.

Втім, перелічені нормативно-правові акти передбачають добровільну основу проходження закладом освіти інституційної акредитації та визначають необов'язковий характер її отримання. Наявність чи відсутність у закладу вищої освіти сертифікату про інституційну акредитацію не має визначального впливу на здатність ЗВО готувати фахівців з вищою освітою в Україні та на присвоєння кваліфікацій вищої освіти, що визнаються державою.

З іншого боку, хоча проходження процедури інституційної акредитації не є обов'язковим, її отримання може надавати закладові вищої освіти певні додаткові преференції. Відповідно до чинної редакції *Закону України "Про вищу освіту" від 28.05.2023* такими додатковими можливостями, які надаватиме інституційна акредитація після її впровадження, є подовження до 10 років терміну дії сертифікату про акредитацію освітньої програми, що пройшла процедуру акредитації зі статусом "зразкова"; можливість одночасно проводити акредитацію освітніх програм різних рівнів вищої освіти за однією спеціальністю (наприклад, бакалавра і магістра); а також врахування оцінки

внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти закладу для цілей акредитації освітніх програм.

Зауважимо, що попередніми редакціями цього Закону передбачалася можливість самоакредитації освітніх програм закладом вищої освіти за наявності інституційної акредитації, проте останніми змінами цю норму було виключено.

Наразі механізм проходження закладом вищої освіти інституційної акредитації в Україні ще не затверджено і не впроваджено. Цей механізм повинен регулюватися відповідним положенням, ухваленим у визначений законодавством України спосіб. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти має розробити та подати для затвердження до Міністерства освіти і науки положення про інституційну акредитацію закладів вищої освіти протягом шести місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Механізм інституційної акредитації зміцнить позиції української освіти у світі та посилить довіру до кваліфікацій, отриманих в Україні. Він неодмінно буде впроваджений після Перемоги.

Національний інформаційний центр академічної мобільності (ENIC Ukraine)

ДП "Інформаційно-іміджевий центр" Міністерства освіти і науки України

Адреса: вул. В'ячеслава Чорновола, 25, м. Київ, 01135

Телефон/факс: +38 044 484 64 25

E-mail: news@enic.in.ua

www.enic.in.ua

www.naric.in.ua

www.apostille.in.ua

Над дайджестом працювали:

Керівник проєкту: В. Сергієнко

Загальна редакція: Н. Науменко

Випусковий редактор: Т. Бойченко

Авторський колектив: В. Сергієнко, Т. Вагіна, Т. Бойченко, Т. Євдокименко,
Н. Науменко, О. Трубецька, А. Бахлукова, О. Покуль, В. Борисенко, О. Харботлі,
Г. Гордзій, В. Солошенко, Л. Поберей

Дизайн: Є. Макаревич

Розповсюдження: Г. Веселова

© ДП "Інформаційно-іміджевий центр", 2023

Підготовлено Центром ENIC Ukraine для використання у своїй діяльності.

With funding from
the Council of Europe

This document has been produced with the financial assistance of the Council of Europe. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the Council of Europe.

За фінансування
Ради Європи

Цей документ було створено за фінансової підтримки Ради Європи. Точка зору, висловлена в ньому, ні в якому разі не може вважатися офіційною думкою Ради Європи.

